

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ВЛАСЮК РОМАН АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 378.147.091.12.011.3:796–051 (043.3)

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
НА ЗАСАДАХ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Хмельницький – 2024

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Огнистий Андрій Володимирович,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, доцент кафедри фізичного виховання та реабілітації.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор

Кондрацька Галина Дмитрівна,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії і здоров'я;

кандидат педагогічних наук, доцент

Павлюк Оксана Сергіївна,

Хмельницький національний університет, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту.

Захист відбудеться «05» червня 2024 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 70.145.01 у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії за адресою: зала засідань, вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за адресою: вул. Проскурівського підпілля, 139, м. Хмельницький, 29013; та на сайті академії за адресою: www.kgra.km.ua.

Автореферат розісланий «04» травня 2024 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Б. С. Крищук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний етап розбудови національної вищої освіти потребує підготовки сучасної генерації освітян, які володіють високим рівнем професійної компетентності, загальної культури, творчим стилем аналітичного мислення. Високий рівень професійної підготовки є основою педагогічної діяльності. Ці вимоги відображені в матеріалах нормативних документів, зокрема: Законах України «Про освіту» (2017); «Про повну загальну середню освіту» (2020); та «Про вищу освіту» (2014); Концепції розвитку педагогічної освіти в Україні на період 2017–2025 рр. (2018); Концепції нової української школи (2016); Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті (2002); Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 (2015); Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (2022).

У змісті цих документів показано, що для системи освіти України необхідною є модернізація її змісту, утвердження гуманістичних ідей, широке впровадження в освітню сферу сучасних інформаційних технологій. Ці зміни обумовлені об'єктивними чинниками: розвитком науково-технічного прогресу, глобалізацією світового економічного, політичного і культурного простору, інформатизацією освітньої галузі.

Більшість педагогів-науковців: М. Данилко, Л. Зеленська, І. Зязюн, Е. Нероба, Н. Ничкало, О. Павлюк, С. Сисоєва, Л. Сущенко, А. Черноштан вбачають реалізацію даних умов шляхом суттєвих змін існуючої системи професійної підготовки майбутнього фахівця шляхом реалізації диференційованого підходу.

Останні дослідження науковців спрямовані на пошук нових освітніх технологій підготовки фахівців гуманітарного (А. Акусок, І. Глазкова, О. Дубасенюк, А. Старєва), технічного (Г. Лебедь, Л. Моторна, Л. Марцева, П. Саварин), фізико-математичного (Л. Брескіна, П. Атаманчук) профілів. Фахова ж підготовка майбутнього вчителя фізичної культури ґрунтується переважно на традиційних технологіях навчання, що є безумовною неузгодженістю щодо визначення нових освітніх пріоритетів.

Вивчення наукової літератури виявило зацікавлення дослідників до різних аспектів проблем підготовки фахівців з фізичного виховання за такими напрямками: інноваційна освіта в процесі професійної підготовки (С. Атаманюк, А. Ваколюк, Г. Кондрацька, О. Отравенко, О. Сагач, Н. А. Almusawi); особистісно-орієнтоване навчання (О. Пехота, О. Сопотницька, О. Савченко, М. Чобітько); інтегрована підготовка вчителя фізичної культури (О. Куц, О. Согоконь); педагогічна практика в структурі професійної підготовки вчителя фізичної культури (О. Котова, А. Огнистий, О. Свєртнев); місце самостійної роботи в професійній підготовці (В. Наумчук, М. Матвієнко, І. Чередниченко); теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання (Н. Степанченко, Л. Сущенко, В. Троценко); міжпредметні

зв'язки в процесі професійної підготовки вчителів фізичної культури (Л. Демінська, А. Забора, О. Сокогонь, Г. Хомяк).

На сучасному етапі розвитку освіти важливими є наукові доробки, які висвітлюють підготовку майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. Так, даною проблемою займалися І. Боднар, Б. Задворний, Г. Кондрацька, А. Красілов, С. Подгурський, О. Синекон, А. Цьось, котрі у своїх дослідженнях зазначають, що обов'язковою умовою в ЗВО є врахування індивідуального і диференційованого підходів, без яких неможлива якісна підготовка майбутніх фахівців.

Незважаючи на достатньо широкий спектр досліджуваних напрямків фахової підготовки студентів вищої педагогічної школи, ще недостатньо системних (цілісних) досліджень, що стосуються розробки технологій професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури зі спортивно-професійних дисциплін (далі – СПД) на засадах диференційованого підходу.

Аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми дозволив виявити низку *суперечностей* між:

- вимогами суспільства до професійної компетентності учителів фізичної культури і їх професійної діяльності та недостатнім рівнем її сформованості;

- потребою підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та ступенем впровадження інноваційних технологій викладання спортивно-професійних дисциплін;

- потребою у підвищенні якості підготовки майбутніх учителів фізичної культури та впровадженням інноваційних підходів, серед яких диференційованих, як засіб їх підготовки у вищій школі;

- потребою у підвищенні професійної компетентності у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури і наявними педагогічними умовами, що забезпечують такий процес.

Отже, розуміння потреби у розвитку системи фахової підготовки шляхом проектування інноваційних технологій у підготовку майбутніх учителів фізичної культури, необхідність і можливість усунути виявлені суперечності визначило тему дисертації: **«Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу»**.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з планом наукової роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, як складова тем «Теорія і практика підготовки учителів до роботи з фізичного виховання учнів» (державний реєстраційний номер 0113U005924), «Професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців до формування фізичної культури учнівської молоді» (державний реєстраційний номер 0120U103906).

Темі дисертації затверджено вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 8 від 22.03.2016 р.) та узгоджено у Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 4 від 26.04.2016 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та

експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури для уточнення основних дефініцій дослідження.

2. Визначити компоненти, критерії і рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури на основі диференційованого підходу та стан їх підготовки зі спортивно-професійних дисциплін.

3. Теоретично обґрунтувати педагогічні умови та розробити структурно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури зі спортивно-професійних дисциплін на основі диференційованого підходу.

4. Експериментально перевірити ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до педагогічної діяльності на засадах диференційованого підходу.

Поставлені завдання обумовили вибір **методів дослідження**: *теоретичні*: ретроспективний і порівняльний аналіз педагогічної, психологічної, спеціально-спортивної наукової літератури, інформаційних ресурсів Інтернет, нормативної та навчально-методичної документації – для з'ясування стану розробленості проблеми дослідження у педагогічній теорії та практиці, узагальнення та зіставлення різних поглядів учених з означеної проблеми, визначення теоретичних засад і з'ясування базових понять дослідження; класифікації – для визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до реалізації диференційованого підходу в професійній діяльності; метод порівняльно-педагогічного аналізу, систематизація теоретичних даних, теоретичне прогнозування, проектування, комп'ютерне моделювання – для обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя фізичної культури на засадах диференційованого підходу; метод теоретичного моделювання – для розробки структурно-функціональної моделі підготовки майбутнього вчителя фізичної культури на засадах диференційованого підходу; *емпіричні*: діагностичні (педагогічне спостереження, анкетування, бесіда, тестування, опитування); прогностичні (узагальнення) – використовувалось з метою діагностики стану сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до фізичного виховання учнів; *педагогічний експеримент* (констатувальний і формувальний етапи) – для перевірки ефективності педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя фізичної культури на засадах

диференційованого підходу; *методи математичної статистики* для перевірки достовірності отриманих результатів педагогічного експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *уперше* теоретично обґрунтовано педагогічні умови (мотивація студентів до занять шляхом реалізації диференційованого підходу на заняттях зі спортивно-професійних дисциплін; удосконалення змісту спортивно-професійних дисциплін на основі принципу диференційованого підходу; використання сучасних інформаційних технологій щодо реалізації диференційованого підходу на заняттях зі спортивно-професійних дисциплін; використання в навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання з використанням диференційованого підходу у процесі вивчення спортивно-професійних дисциплін «Гімнастика та методика її навчання», «Легка атлетика та методика її навчання», «Спортивні та рухливі ігри і методика їх навчання»; розроблено структурно-функціональну модель підготовки з такими блоками: *цільовий* (визначає мету і завдання дослідження); *змістовий* (включає педагогічні умови, методологічні підходи: диференційований, компетентнісний, системний, діяльнісний; принципи: науковості, свідомості і активності, систематичності, доступності і індивідуалізації, наочності, зв'язку теорії з практикою, диференціації; форми: лекції, семінари, практичні, оглядово-методичні і індивідуальні заняття, навчальна практика; методи: словесні, наочні, практичні, програмового навчання, проблемного навчання, інтерактивні та *результативний*: компоненти (мотиваційний, змістовий, діяльнісний); критерії сформованості компонентів; рівні: (низький, середній, вище середнього, високий); результати підготовки;

– *удосконалено* зміст підготовки, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до реалізації диференційованого підходу на заняттях зі спортивно-професійних дисциплін; *конкретизовано* зміст понять: «педагогічні умови», «теоретичні засади», «діяльність», «професійна діяльність», «готовність», «диференціація» «диференційований підхід», «диференційоване навчання» у змісті підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізичного виховання учнів;

– *подальшого розвитку* набули теоретичні основи підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання, форми і методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу; розширено уявлення про використання диференційованого підходу у підготовці майбутніх учителів фізичної культури на заняттях спортивно-професійних дисципліни.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що: на платформі Moodle розроблено інтерактивний навчально-методичний курс «Гімнастика та методика її навчання» для студентів факультету фізичного виховання; створено електронний посібник «Гімнастика»; розроблено «Короткий гімнастичний термінологічний довідник»; розроблено зошит «Навчально-методичний комплекс з гімнастики»; опубліковано посібники «Основні засоби гімнастики», «Теоретико-методичні основи гімнастики» (у співавторстві).

Основні результати дослідження *впроваджено* в освітній процес

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (довідка про впровадження № 05-16/136 від 28.06.2023 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка про впровадження № 64/33-03 від 04.07.2023 р.), Самбірського педагогічного коледжу імені Івана Филипчика (довідка про впровадження № 04-09/271 від 10.07.2023 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка про впровадження № 10/17-1314 від 26.07.2023 р.), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка про впровадження № 03-04/29/10 від 03.08.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі представлені в дисертації наукові результати одержані автором самостійно. У працях, опублікованих у співавторстві, особистим внеском здобувача є: у статті [2] автором шляхом узагальнення науково методичної літератури та методу тестування визначено рівень фізичної підготовленості студентів відповідно до вимог нормативних документів та Державних тестів; у статті [10] – розкрито принципи STEM-освіти та інформаційні й комп'ютерні технології у реалізації STEM-освіти за напрямом «Фізична культура»; у статті [16] – проаналізовано труднощі, які зустрічаються в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту та сформульовано вимоги до їхньої діяльності і загалом їх підготовки у ЗВО; у статті [17] автором висвітлено структурні компоненти готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності; у статті [18] – визначено основні мотиви школярів до занять фізичною культурою та причини низької мотивації до занять; у Короткому гімнастичному термінологічному довіднику [19] – наведено основні вихідні положення та визначення спеціальних гімнастичних термінів; у Навчально-методичному комплексі з гімнастики [20] – наведено приклади завдань для самостійної роботи студентів; у навчально-методичному посібнику «Основні засоби гімнастики» [21] автором розкрито основні засоби навчання та методику їх навчання; у навчально-методичному посібнику «Теоретико-методичні основи гімнастики» [22] – розкрито основні питання теоретичної підготовки студентів, наведено питання для самоконтролю та самостійної роботи.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та результати дослідження обговорювались на науково-практичних конференціях різного рівня, серед яких: *міжнародні* – «Молода спортивна наука України» (Львів, 2015), «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт» (Київ, 2013), «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт» (Київ, 2016), «Фізична культура спорт та здоров'я нації» (Вінниця, 2015); *регіональні* – «Актуальні проблеми організації фізичного виховання студентської молоді Львівщини» (Львів, 2016), Міжрегіональних науково-методологічних семінарах (Тернопіль, 2013, 2014); *всукраїнські*: «Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації» (Тернопіль, 2012); *закордонні*: «Motor Training as a Professional Skill of a Physical Education Teacher To Be». (Toronto, 2016), «Physical Culture and Sport: Scientific Perspective». (Estonia, 2022), «Journal of Education, Health and Sport» (Polan, 2023).

Результати дослідження обговорювались та отримали схвальні відгуки на засіданнях кафедри фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (2012–2023 рр.).

Публікації. Результати дослідження висвітлено у 22 публікаціях автора (13 – одноосібні), з яких 10 відображають основні наукові результати дисертації (зокрема 3 статті у зарубіжних збірниках наукових праць, що індексуються в міжнародних наукометричних базах, 7 статей у виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України), 8 – апробаційного характеру, 4 праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (383 найменування, зокрема 15 – іноземними мовами), додатків (10 на 32 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 251 сторінку друкованого тексту, основний зміст викладено на 169 сторінках. Роботу ілюстровано 24 таблицями та 12 рисунками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації; зазначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, охарактеризовано методи роботи; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано дані щодо їх впровадження, апробацію та публікацію результатів; вказано обсяг та відомості про структуру дисертації.

У **першому розділі** – «Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності на основі диференційованого підходу» – розглянуто питання про основні дефініції дослідження; диференційований підхід у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури; компоненти, критерії та показники рівнів готовності майбутнього вчителя фізичної культури до професійної діяльності.

На основі аналізу літературних джерел уточнено основні дефініції дослідження, розкрито зміст понять: «підготовка», «педагогічні умови», «теоретичні засади», розглянуто педагогічну сутність поняття «діяльність», та «професійну діяльність», як систему взаємодії викладача та студента у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Уточнено поняття «диференційоване навчання» та «диференційований підхід», конкретизовано компоненти, критерії та показники рівнів готовності в контексті підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах диференційованого підходу.

На необхідності впровадження диференційованого підходу в освітній процес зазначено в матеріалах Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки та Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті. Даними документами визначено: перебудову та оновлення змісту, форм і методів організації освітнього процесу на засадах особистісної орієнтації, компетентнісного підходу; підвищення ефективності навчально-виховного

процесу на основі впровадження досягнень психолого-педагогічної науки, педагогічних інновацій, інформаційно-комунікаційних технологій; *створення умов для індивідуалізації та диференціації навчання.*

Не менш важливими є зміни у ЗЗСО, обумовлені впровадженням модельних навчальних програм «Фізична культура» Нової української школи, які ставлять нові вимоги щодо підготовки майбутніх фахівців і формують сучасні запити суспільства, одним з яких є впровадження диференційованого підходу в освітній процес з метою врахування індивідуальних особливостей учнів, забезпечення їх гармонійного фізичного розвитку.

Під час реалізації цього підходу у процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури науковці в більшості звертають увагу на таких його аспектах, як врахування індивідуальних особливостей, можливостей самих студентів до навчання; уміння визначити, побачити індивідуальні здібності окремо взятого учня і розвивати їх. Встановлено, що в процесі реалізації диференційованого підходу в початковому процесі враховуються такі особливості студентів: рівень розвитку професійних умінь та навичок (О. Сопотницька, А. Цьось); рівень теоретичної підготовки (А. Красілов, А. Чепелюк); розвиток фізичних якостей та рівень рухової підготовки (І. Глухов, І. Хіміч).

У працях окремих дослідників реалізація диференційованого підходу передбачала зміну в умовах навчання: диференціація фізичних навантажень (Д. Бермудес); вирішення освітніх завдань шляхом диференціації педагогічних ситуацій (А. Красілов, О. Печко, А. Чепелюк); використання форм і методів активного навчання (дискусії, тренінги, розв'язання педагогічних задач і аналіз психолого-педагогічних ситуацій, проведення навчально-педагогічних ігор) на основі особистісно орієнтованого і диференційованого підходу (П. Джуринський); сформування уміння застосовувати диференційований підхід у фізичному вихованні учнів (С. Іванніков).

На підставі вивчення наукових праць Т. Бережанської, І. Володько, О. Гадючко, М. Данилко, Л. Денисової, Г. Куртової, С. Карасевич, Т. Садової, В. Свистуна, Н. Степанченко, Л. Сущенко, в яких висвітлено питання професійної підготовки студентів і зокрема майбутніх учителів фізичної культури, виділено *мотиваційний, змістовий та діяльнісний (руховий)* компоненти готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Відповідно до кожного компоненту визначено критерії (стимулювальний-цільовий, когнітивно-знаннєвий, процесуально-діяльнісний), показники та рівні готовності (низький, середній, вище середнього, високий).

У другому розділі – «Обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу» – здійснено аналіз початкового стану готовності студентів, які тільки вступили на перший курс бакалаврату; теоретично обґрунтовано педагогічні умови та розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності на засадах диференційованого підходу.

Результати опитувань, які проводились шляхом анкетування учителів,

викладачів ЗВО та студентів виявили:

– низьку зацікавленість учителів до реалізації засобів гімнастики на уроках фізичної культури через можливість травмування учнів під час виконання вправ, та через відсутність інвентарю та обладнання. До такої ж думки опитувані схилиються, коли йде мова про те, що знижує інтерес у самих школярів до таких занять. Вчителі вважають, що учням тяжко дається вивчення вправ через низький рівень їх фізичної та рухової підготовки;

– недостатня якість умінь якими повинен володіти майбутній учитель фізичної культури. Більшість респондентів віддали перевагу таким якостям: організованість, ініціативність і самостійність, хоча далі відмітили важливість і таких як: дисциплінованість, цілеспрямованість, доброта, товариськість;

– серед умінь, які в більшій мірі будуть формувати майбутнього фахівця на першому місці вони відмітили умінь: організовувати діяльність, конструювати та добирати навчальний матеріал, чітко висловлювати свою думку та доносити її до учня. Базовими знаннями майбутніх учителів фізичної культури зі СПД вони виділили знання техніки та методики навчання вправ; володіння термінологією вправ. Важливими у підготовці зі СПД є засоби гімнастики. Так, на думку викладачів, у підготовці майбутніх фахівців потрібно приділити увагу вивченню загальнорозвивальних вправ, вправ на розвиток фізичних якостей, організовуючих, акробатичних вправ, різновидів стрибків. Підтвердженням цього є опитування щодо труднощів, з якими зустрічаються студенти під час проходження педагогічної практики, в яких було отримано подібні результати.

Аналіз і узагальнення результатів констатувального етапу дослідження дозволив визначити, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу буде краще реалізована за відповідних педагогічних умов: забезпечення мотивації студентів до занять зі СПД шляхом використання диференційованого підходу; удосконалення змісту СПД на основі принципу диференціації; використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій щодо реалізації диференційованого підходу на заняттях зі СПД; використання в навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання, які дають змогу ширше застосовувати диференційований підхід у процесі вивчення СПД.

Опираючись на результати аналізу науково-педагогічної літератури, та отримані результати констатувального етапу експерименту, з метою реалізації педагогічних умов використали метод педагогічного моделювання, що дало змогу розробити структурно-функціональну модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності на засадах диференційованого підходу (рис. 1).

За нашим баченням модель є структурною, оскільки подана у вигляді схеми, яка складається з блоків, що мають відповідне місце та взаємопов'язані між собою; також вона є функціональною, бо відображає функціональні особливості взаємодії структурних елементів навчального процесу, які становлять єдине ціле. Оскільки наша модель зорієнтована на досягнення поставлених цілей, то у своїй структурі містить *цільовий блок* змістом якого є мета та завдання дослідження.

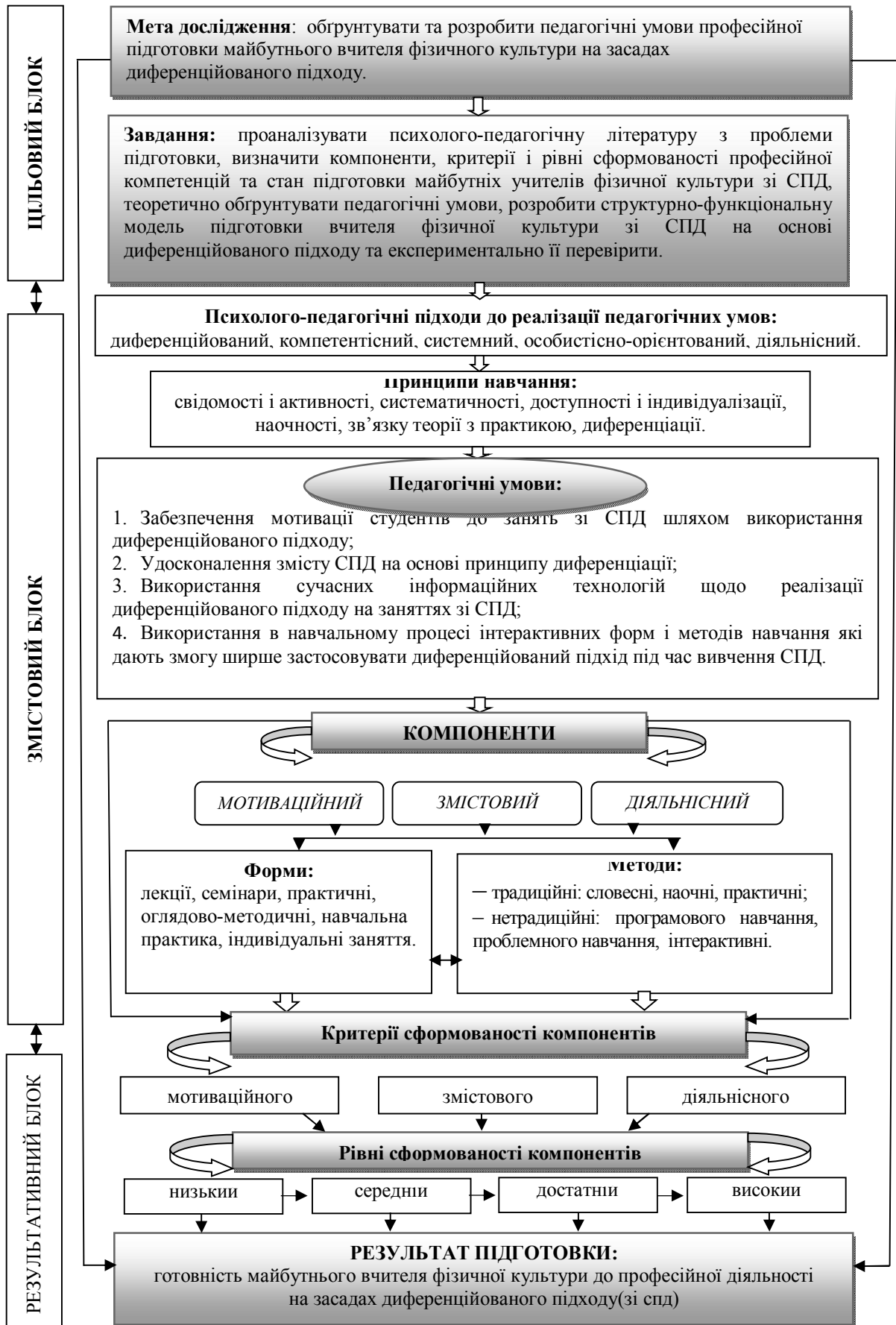

Рис. 1 Структурно-функціональна модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності

Вони відповідно впливають на наповнення *змістового блоку*, який йде наступним у нашій моделі. Його основою виступають психолого-педагогічні підходи, принципи та педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. Їх реалізація передбачала удосконалення *змісту*, використання як традиційних, так і інноваційних *форм та методів* організації освітнього процесу. Метою *результативного блоку* є позитивні зміни в навчанні студентів та формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності зі СПД.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу» – охарактеризовано шляхи реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу та подано результати їх експериментальної перевірки. Представлено результати формувального експерименту та висвітлено основні його результати.

У процесі реалізації першої педагогічної умови – *забезпечення мотивації студентів до занять зі СПД шляхом використання диференційованого підходу* – було розглянуто мотивацію, як систему мотивів, що спонукають студентів до активної навчально-пізнавальної діяльності, особистісного та професійного самовдосконалення шляхом використання диференційованого підходу. Успішне втілення таких мотивів можливе за умов врахування індивідуальних особливостей студентів, та диференціації окремих компонентів навчального процесу.

Для реалізації першої педагогічної умови під час лекцій використовували проблемні питання, інтерактивні методи навчання. На практичних заняттях мотивували студентів, використовуючи похвалу, позитивну оцінку. Це акцентувало їх увагу на позитивних змінах, як у руховій, так і у фізичній підготовці. Під час вивчення вправ формували у них естетичну та моральну складову їх професійної діяльності. Студенти вчилися виконувати вправи технічно, правильно й красиво, якщо це було характерно для певного виду діяльності, дотримуватись охайності в одязі та поведінці, допомагати один одному, що сприяло їх самоствердженню та підсилювало бажання навчатись. Важливу роль у формуванні позитивної мотивації відігравали *міжпредметні зв'язки*. Для їх реалізації використовували взаємозв'язок між дисциплінами гуманітарного циклу і практичними дисциплінами професійної підготовки. Так, на практичних заняттях зі спортивних ігор, гімнастики, легкої атлетики студентам наголошувалось на важливості здобуття знань з анатомії, фізіології, біохімії, педагогіки, психології, що в свою чергу формувало у них певну цілісну картину їх підготовки та формували позитивну мотивацію до навчання.

Реалізація другої педагогічної умови – *удосконалення змісту СПД на основі принципу диференціації* – здійснювалась шляхом розробки інструментарію диференціації навчання, який використовувався з врахуванням індивідуальних особливостей студентів. З цією метою весь зміст навчального матеріалу було розподілено на модулі, які є відносно завершеною структурною одиницею, а завдання за кожним з них диференційовані за рівнями складності. Відповідно до

індивідуальних можливостей студентів було розроблено систему диференційованого навчання засобами фізичної культури. Система контролю знань студентів протягом усього навчального періоду супроводжувалась об'єктивною інформацією про оцінювання, яка здійснювалась окремими блоками – модулями, кожен з яких завершувався контрольним заняттям, яке передбачало розв'язання різнорівневих диференційованих завдань або тестів, що дозволяло здійснювати оперативний контроль знань і вмінь студентів.

Третя педагогічна умова – *використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій щодо реалізації диференційованого підходу на заняттях зі СПД* – реалізовувалась шляхом використання інформаційних технологій в освітньому процесі. Так, у процесі вивчення навчальних дисциплін значна частина часу відводиться на самостійну роботу. Саме це і спонукало викладачів до розробки електронного навчально-методичного підручника «Гімнастика та методика її навчання», де кожен студент зміг би знайти потрібну йому інформацію або шляхи розв'язання поставлених завдань. Зміст підручника наповнений наступними блоками: теоретичний блок; практичний блок; самостійна робота; контрольні завдання. Аналогічний посібник розробляється з дисципліни «Легка атлетика та методика її навчання».

Теоретичний блок електронного підручника містить лекційний матеріал з розділів гімнастики та додаткову літературу. Практичний блок охоплює опис вправ на приладах, стройових, прикладних вправ та методику їх навчання. Окремо в практичному блоці запропоновано відео вправи, які вивчають студенти. У блоці самостійної роботи наведено теми самостійних, індивідуальних навчально-дослідних завдань та методичні рекомендації до їх виконання. Для перевірки знань за цим підручником розроблено серію тестових завдань в програмі Assist 2. Програма, як і підручник не вимагає доступу до інтернету, що актуально на даний час. Можливості програми у формуванні тестових завдань дають змогу: вибрати режим роботи тренажер (коли задаються всі питання) чи контроль знань з обраної теми за варіантами (дозволяє змінити кількість запитань); можливість переміщення питання та варіанти відповідей; встановити обмеження часу на відповіді, та запитання, а також на загальний час проведення тестування; можливість вибору кількох тем одночасно.

Четверта педагогічна умова передбачала *використання в навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання, які дають змогу ширше застосовувати диференційований підхід у процесі вивчення СПД*. Надання інтерактивності навчальному процесу робить його більше зорієнтованим на студента, а використання в ньому мультимедіа засобів надає значних переваг такому навчання. Інтерактивні технології розділились на чотири групи, використовуючи класифікацію (Л. Пироженко, О. Пометун): інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо); інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.); технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію,

кейс-метод, дискусія тощо).

Методи «*Робота в малих групах*», «*Навчаючи-вчуся*» було використано при вирішенні питань навчальної практики. Для їх реалізації студентам було роздано перелік завдань, за якими вони мали здійснити попередню підготовку у вигляді оформлення навчальної картки. Кожен з них на практичному занятті реалізовував своє завдання на частині групи, виконуючи роль вчителя. Таким чином студент не відчував боязні перед малою групою під час проведення заняття. У процесі навчальної практики використовувалось «*Ігрове моделювання*». Під час використання цього методу моделювались ситуації на прикладі фізичного виховання учнів. У процесі реалізації даного методу було використано дискусію, «*Мозковий штурм*», «*Робота в малих групах*» з подальшим обговоренням всіх запропонованих способів і вибрати найбільш відповідний, на думку групи, спосіб вирішення ситуації.

З метою швидкої перевірки знань студентів на практичних заняттях або активізації їх діяльності на лекційних заняттях застосовували такі методи колективно-групового навчання, як: «*Мікрофон*», «*Мозковий штурм*». Така організація частини заняття дає можливість викладачу швидко оцінити студентів з конкретної теми.

Перевірка ефективності педагогічних умов дослідження та моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності на засадах диференційованого підходу вирішувались у три етапи.

На першому етапі (2012–2013 р.) нашого експерименту ми проводили літературний огляд з теми дослідження, який виявив значну кількість праць, що висвітлюють питання підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. Однак практично відсутні дослідження, які стосуються підготовки майбутніх фахівців на факультетах фізичного виховання зі спортивно-професійних дисциплін, що зумовило вибір теми дослідження. З метою визначення факторів, які впливають на підготовку майбутніх фахівців фізичної культури було проведено констатувальний експеримент у якому приймали участь викладачі ЗВО, вчителі фізичної культури та студенти. За результатами опитування встановили слабку мотивацію в учнів до виконання вправ, через низький рівень їх фізичної підготовленості, недостатню матеріальну базу, відсутність прикладів для наслідування.

Окремо проводилось оцінювання рівня сформованості професійно необхідних знань, умінь і навичок студентів, які поступили на 1 курс бакалаврату. Оцінювався початковий рівень теоретичної, практичної та фізичної підготовки. Результати тестування *початкового теоретичного рівня* виявились наступні: більше третини вступників (35,9%) на факультеті фізичного виховання мають нульовий рівень знань, тобто не змогли дати відповіді на поставлені запитання. Ще (39,4%) опитуваних знаходиться на низькому рівні. Студенти, рівень знань яких відповідав середньому рівню, склали 23,4%. Вище середнього рівня свої знання проявили 1%) і не було жодного студента з високим рівнем знань. За результатами *початкового рівня оцінювання практичних умінь* (27,9%) опинились на нульовому рівні не виконавши жодної вправи. Оцінювання

початкового рівня фізичної підготовленості студентів виявилось наступним: на високому рівні знаходиться 38,1% респондентів, вище середнього рівня перебувають 30,9% першокурсників, на середньому рівні 14%, на низькому рівні 17% студентів.

Такі результати констатувального етапу дослідження вказують на низький початковий рівень професійно важливих знань, умінь, навичок та рівня фізичної підготовленості студентів. Відповідно до результатів другого етапу ми визначили педагогічні умови, за яких підготовка фахівців буде якіснішою, а процес навчання успішнішим.

На другому етапі (2013–2020 р.) дослідження проводився формувальний експеримент, у процесі якого було впроваджено у навчальний процес СПД педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу та перевіряли їх ефективність. Педагогічний експеримент проводився на базі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Всього в експерименті взяло участь 130 студентів, які поступили на 1 курс бакалаврату, з яких було сформовано КГ (67 студентів) та ЕГ (63 студенти). Студенти контрольної групи навчалися за традиційною програмою, в експериментальній навчальній процес відбувався відповідно до визначених нами педагогічних умов.

Під час формувального експерименту було проведено вхідний (ВК) та підсумковий (ПК) контролі. Аналіз результатів ВК, який проводився на початку навчання зі студентами першого курсу засвідчив однакові початкові умови експерименту. На закінчення експерименту результати обчислень подано в табл. 1.

Таблиця 1

**Сформованість компонентів готовності до професійної діяльності
поданий у відсотках**

Рівні готовності	Група	Компоненти підготовки					
		Мотиваційний		Змістовий		Діяльнісний	
		ВК	ПК	ВК	ПК	ВК	ПК
Високий	КГ (n=67)	16,4%	27,8%	0%	3,1%	0%	9,1%
	ЕГ (n=63)	26,4%	50,8%	0%	12,8%	0%	17,5%
Вище середнього	КГ (n=67)	14,9%	16,4%	0%	34,3%	0%	37,5%
	ЕГ (n=63)	16,4%	4,8%	0%	44,4%	0%	47,6%
Середній	КГ (n=67)	29,8%	38,7%	14,1%	60,9%	23,9%	32,9%
	ЕГ (n=63)	30,8%	33,3%	14,3%	42,8%	20,6%	28,6%
Низький	КГ (n=67)	27,5%	28,5%	85,9%	1,6%	76,1%	12,5%
	ЕГ (n=63)	26,4%	11,1%	85,7%	0%	79,4%	6,3%

На третьому етапі дослідження (2021–2023 рр.) був проведений аналіз результатів дослідження, узагальнення результатів дослідження та оформлення роботи. Аналіз результатів табл.1 показав наступне: в КГ і ЕГ відбулись зміни за мотиваційним компонентом (кількість студентів ЕГ збільшилась в 1,92 рази, а в КГ – в 1,69 разів). Самі значні зміни відмічено за змістовим компонентом, особливо для вище середнього рівня. Серед студентів ЕГ їх кількість збільшилась у 44,40 разів, а КГ – у 34,30 разів. На високому рівні в ЕГ їх кількість збільшилась в 12,80 раз, а в КГ – у 3,10 разів. Такі зміни пояснюємо впровадженням модульної технології в обох групах, а в ЕГ і за рахунок запропонованих педагогічних умов. За іншими компонентами зміни виявились менш значними.

Зазначені вище результати дають підставу стверджувати, що готовність студентів, які навчались за експериментальною програмою, виявилась значно кращою, ніж у тих, підготовка яких здійснювалась традиційним чином, що нам демонструє і рівень інтегрованої готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні визначено педагогічні умови та шляхи їх реалізації у підготовці майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу, що дало змогу сформулювати такі **висновки**:

1. Досліджуючи проблему підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу на підставі вивчених наукових джерел визначено та уточнено зміст даного поняття. Аналіз літературних джерел встановив, що недостатньо широко вивчене питання застосування диференційованого підходу в процесі викладання СПД, а також його вплив на формування готовності до професійної діяльності майбутніх вчителів фізичної культури. На основі аналізу літературних джерел визначено та уточнено основні дефініції дослідження та розкрито зміст понять: «підготовка», «педагогічні умови», «теоретичні засади», визначено педагогічну сутність поняття «діяльність», та «професійну діяльність», як систему взаємодії «викладач-студент» у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Уточнено поняття «диференційоване навчання» та «диференційований підхід», визначено компоненти, критерії та показники рівнів готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах диференційованого підходу.

2. Проаналізувавши низку поглядів дослідників щодо поняття готовність, а також складових компонентів професійної діяльності вчителя фізичної культури, дійшли висновку, що усім видам діяльності притаманні мотивація до діяльності, знання про діяльність і практичне виконання цієї діяльності. Відповідно до цього у структурі підготовки педагогів виділено такі структурні компоненти які формують готовність майбутніх учителів фізичної культури: мотиваційний, змістовий, діяльнісний. Мотиваційний компонент є основою для формування інших структурних компонентів. У його основу покладено позитивне ставлення до навчання, стійкий інтерес до освітнього процесу, потреба використовувати

набуті знання, уміння й навички у майбутній професійній діяльності. Змістовий компонент передбачає оволодіння студентами обсягом знань, необхідних для здійснення ефективної професійної діяльності на заняттях з СПД. Змістом діяльнісного компоненту є уміння майбутніх учителів фізичної культури реалізувати набуті знання, уміння та навички на заняттях зі СПД.

Результати тестування початкового рівня теоретичної готовності студентів зі СПД виявили, що більша половина студентів, які тільки поступили на перший курс, знаходиться на нульовому та низькому рівні що в сумі складає близько 75,3% і лише незначна їх кількість – 24,7% змогла проявити залишкові знання на середньому і вище рівнях. Наведені результати дослідження початкового рівня практичної підготовки свідчать про недостатній базовий рівень умінь студентів зі СПД. Майже всі показники готовності студентів відповідають нульовому та низькому рівню та становлять – 71,9%, середньому – 23,6%, вище середнього – 3,5% та високого рівня – 1%. На відміну від вище зазначених показників лише початковий рівень фізичної підготовки студентів є дещо кращим: на високому рівні знаходиться 38,1% респондентів, на достатньому рівні змогли продемонструвати свою підготовку 30,9% першокурсників, на середньому рівні перебувають 14% і низькому (17%) протестованих. За результатами констатувального етапу експерименту визначено недостатній рівень готовності майбутніх учителів фізичної культури до впровадження диференційованого підходу у навчальний процес.

3. Формування професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури значною мірою залежить від педагогічних умов підготовки у процесі педагогічної діяльності. Тому з метою формування компетентного майбутнього фахівця з фізичного виховання у процесі вивчення СПД було визначено наступні педагогічні умови: забезпечення мотивації студентів до занять шляхом використання диференційованого підходу на заняттях зі СПД; удосконалення змісту СПД на основі диференційованого підходу; використання сучасних інформаційних технологій щодо реалізації диференційованого підходу на заняттях зі СПД; використання в навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання, які дають змогу ширше застосовувати диференційований підхід у процесі вивчення СПД.

4. Комплексна реалізація визначених педагогічних умов потребувала розробки структурно-функціональної моделі, яка охоплює три блоки: цільовий, змістовий, результативний. Ефективність впроваджених педагогічних умов та структурно-функціональної моделі формування готовності майбутніх учителів фізичної культури зі СПД було побудовано на засадах диференційованого підходу. За результатами формувального етапу експерименту спостерігаємо позитивну динаміку показників ЕГ. Так за інтегрованим показником готовності переважна більшість майбутніх учителів фізичної культури, які знаходились в ЕГ були на високому рівні – 27% і 32,2% – вище середньому рівні У КГ зростання показників спостерігалось на середньому – 44,1% та вище середньому рівнях – 29,4%, що свідчить про більш якісну підготовку студентів ЕГ.

Позитивні зміни, які відбулись в обох групах свідчать про ефективність запропонованої нами структурно-функціональної моделі, та педагогічних умов, які реалізовувались на засадах диференційованого підходу.

Проведене дослідження не охоплює всі аспекти проблеми впровадження диференційованого підходу у підготовку майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності. Потребують подальшого дослідження питання впровадження комплексу підходів (диференційований, праксеологічний і індивідуальний), що повинно наблизити теорію до практики, що є одним із факторів якісної підготовки майбутніх вчителів різного профілю.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Власюк Р. А. Диференційований підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури. *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт: Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2013. Т. 1, вип. 7 (33). С. 121–126.
2. Огнистий А. В., Єднак В. Д., Власюк Р. А. Фізична підготовленість та її місце у навчально-тренувальному процесі з гімнастики та у підготовці спортивного педагога. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*: зб. наук. праць Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Луцьк: Східноєвропейський. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2015. № 3 (31). С. 44–47.
3. Власюк Р. А. Місце засобів гімнастики у фізичному вихованні школярів. *Фізична культура, спорт та здоров'я*: зб. наук. праць Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2015. Т. 1, вип. 19. С. 57–63.
4. Власюк Р. А. Показ гімнастичних вправ як компонент професійної майстерності майбутніх учителів фізичної культури. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2016. Вип. 3 К 1 (70). С. 324–328.
5. Vlasiuk R. Motor Training as a Professional Skill of a Physical Education Teacher To Be. *IntellectualArchive*. 2016. Vol. 5, № 3. pp. 70–74.
6. Власюк Р. А. Теоретична підготовка майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 3–4. С. 58–63.
7. Vlasiuk R. Pedagogical conditions for training future physical education teachers for professional activity based on a differentiated approach: implementation and their effectiveness. *Pedagogy and education management review*. 2022. Issue 3 (9). pp. 41–48.
8. Vlasiuk R. Model for training future physical education teachers for professional activity through a differentiated approach. *Науковий часопис*

національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2023. Вип. 92, т. 1. С. 25–31.

9. Vlasiuk R. Experimental verification of the effectiveness of implementing a differentiated approach in training future physical education teachers. *Journal of Education, Health and Sport*. 2023. Vol. 13, no. 1. pp. 351–364.

10. Огнистий А. В., Огниста К. М., Власюк Р. А. STEM-освіта у фізичній культурі учнів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2023. Т. 1, № 1. С. 239–249.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

11. Власюк Р. А. Використання інформаційних технологій в організації самостійної роботи студентів з гімнастики. *Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика: матеріали регіонал. наук.-практ. семін.* (Тернопіль, 11–12 груд. 2014 р.). Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. С. 96–101.

12. Власюк Р. А. Дослідження сформованості знань, умінь і навичок з гімнастики студентів факультету фізичного виховання. *Проблеми формування здорового способу життя молоді: матеріали V всеукр. наук.-практ. конф. студентів, магістрантів та аспірантів.* Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка. 2015. С. 135–141.

13. Власюк Р. А. Місце олімпійської освіти у теоретичній підготовці студентів з гімнастики. *Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення: матеріали регіонал. наук.-метод. семін.* (Тернопіль, 8 груд. 2015 р.). Тернопіль: Вид-во СМТ «ТАЙП». 2015. С. 30–33.

14. Власюк Р. А. Періоди формування професійно-педагогічних умінь майбутніх учителів фізичної культури засобами гімнастики. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді: матеріали регіонал. наук.-практ. семін.* (Тернопіль, 13 груд. 2016 р.). Тернопіль: Вид-во СМТ «ТАЙП», 2016. С. 44–47.

15. Власюк Р. А. Мотивація студентів до занять гімнастикою, як одна з умов їхньої професійної підготовки. *Молода спортивна наука України: зб. тез доповідей* (Львів, 16 берез. 2017 р.). Львів: Львівський державний університет фізичної культури, 2017. Вип. 21. С. 52–53.

16. Огнистий А. В., Власюк Р. А. Педагогічна практика як один із засобів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Сучасні тенденції та шляхи вдосконалення практичної підготовки: матеріали міжфакультетського навч.-метод. семін.* (Тернопіль, 30 лист. 2021 р.). Тернопіль, 2021. С. 46–48.

17. Власюк Р. А., Машталер І. І. Компоненти готовності майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді: матеріали всеукр. наук. конф.* (Тернопіль, 23–24 груд. 2021 р.). Тернопіль: вид-во СМТ «ТАЙП», 2021. С. 51–57.

18. Власюк Р., Огнистий А. Вмотивованість школярів до занять фізичною культурою і спортом. *Фізична культура в школі: стан і перспективи розвитку*: зб. тез допов. III регіонал. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 19 трав. 2022 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т імені Василя Стефаника, 2022. С. 38–40.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

19. Огнистий А. В., Власюк Р. А. Короткий гімнастичний термінологічний довідник. Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2015. 40 с.

20. Власюк Р. А., Огнистий А. В. Навчально-методичний комплекс з гімнастики (для студентів факультету фізичного виховання). Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2013. 136 с.

21. Огнистий А. В., Власюк Р. А. Основні засоби гімнастики: навч.-метод. посіб. Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2015. 241 с.

22. Огнистий А. В., Божик М. В., Власюк Р. А. Теоретико-методичні основи гімнастики: навч.-метод. посіб. Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2016. 211 с.

АНОТАЦІЇ

Власюк Р. А. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю – 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія МОН України, Хмельницький, 2024.

На основі аналізу літературних джерел уточнено основні дефініції професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах диференційованого підходу. Було виділено мотиваційний, змістовий, діяльнісний компоненти та визначено їх критерії і показники рівнів готовності до впровадження диференційованого підходу в освітній процес. У процесі дослідження визначено педагогічні умови реалізації диференційованого підходу (мотивація студентів до занять шляхом використання диференційованого підходу на заняттях зі СПД; удосконалення змісту викладання СПД на основі диференційованого підходу; використання сучасних інформаційних технологій щодо реалізації диференційованого підходу на заняттях зі СПД; використання в навчальному процесі інтерактивних форм і методів навчання, які дають змогу ширше застосовувати диференційований підхід для організації навчального процесу). Розроблено структурно-функціональну модель процесу, що в сукупності з педагогічними умовами забезпечило позитивні результати дослідження.

Ключові слова: педагогічні умови, професійна підготовка, майбутні учителі фізичної культури, модель, диференціація, диференційований підхід, методи інтерактивного навчання.

Vlasiuk R. A. Pedagogical Conditions of Preparation of Future Teachers of Physical Education Based on a Differentiated Approach. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.04 «Theory and Methods of Vocational Training». – Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy Ministry of Education and Science of Ukraine, Khmelnytskyi, 2024.

Studying the problem of training future teachers of physical education based on a differentiated approach using scientific sources. This research studied, defined, and specified the content of interrelated key definitions on the research topic. Studying different approaches to the interpretation of the following scientific concepts: «differentiation», «differentiated approach», and «differentiated learning», making it possible to generalize the essential characteristics of the «differentiated approach».

Study and analysis of literature allowed us to establish that the application of a differentiated approach when teaching SPD was not widely studied. «Gymnastics and Methods of Its Training», «Basics of Gymnastics», «Athletics and Methods of Its Training», «Sports and Recreation Games and Methodology of their Training» are particular cases in which the differentiated approach was not widely studied, nor was its influence on the formation of the pedagogical skills of future specialists.

In the professional activity of future teachers of physical education, the structural components, which underlie their professional readiness, come first. In the research, we have identified motivational, contextual, and active components and defined their criteria and levels. With active components, we singled out the specific specializations of a physical education teacher: constructive, communicative, organizational, gnostic and motor skills.

In order to form a competent specialist in physical education during the study of the SPD, we determined the following conditions: motivation of students to study using a differentiated approach in gymnastics classes; improvement of the SPD teaching based on the principle of differentiated learning; the usage of modern information technologies while implementing differentiated training in classes with SPD; and the usage of interactive forms and teaching methods in the learning process, which allows for a wider application of a differentiated approach for learning process organization.

While researching the implementation of pedagogical conditions based on pedagogical modeling, a structural and functional model for preparing future teachers of physical culture developed, using the differentiated approach for the physical education of students. It consists of target, meaningful and productive structural units.

To test the proposed pedagogical conditions and methods of forming a system of knowledge, skills and abilities from the cycle of SPD in the future teacher of physical education, we have conducted a formative experiment. The evaluation of its effectiveness was carried out by comparing control groups (CG) and experimental groups (EG), with the results of testing the level of readiness of students for professional activity in accordance with the components of their training.

Comparison of the given data suggests that the students of the experimental group after the end of the training course were at a higher level than their classmates who

studied according to the traditional method. This, in turn, gives us the right to assert that the students of the experimental group have the best qualitative and quantitative indicators of formation of readiness for professional activity.

Keywords: pedagogical conditions, professional training, future physical education teachers, model, differentiation, differentiated approach, interactive teaching methods.

Підписано до друку 22.04.2024 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Кегль Times New Roman. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 22/04-103.

ПП Мельник А.А.
м. Хмельницький, вул Чорновола, 37.
тел.: (0382) 74-32-22

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення
України про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1942 від 15.09.2008 р.

Надруковано:
ФОП Стрихар А. М.
м. Хмельницький, вул. Гетьмана Мазепи, 14.
тел.: (096) 709-11-10